

Študentská vedecká aktivita

Stimuly a bariéry zeleného verejného obstarávania v podmienkach SR

Madarászová Michaela

Mário Moraučík

Sekcia: Verejná ekonomika a regionálny rozvoj

Konzultant: prof. Ing. Beáta Mikušová Meričková, PhD.

Banská Bystrica

2026

Abstrakt

Štúdia sa zaoberá problematikou zeleného verejného obstarávania ako inovácie vo verejnom sektore. Cieľom príspevku na základe teoretického rámca skúmania implementácie zeleného verejného obstarávania ako inovácie vo verejnom sektore a analýzy stavu zeleného verejného obstarávania v praxi vybraných obcí identifikovať stimuly a bariéry zeleného verejného obstarávania formulovať odporúčania pre jeho využívanie v praxi verejnej správy. Výskum je založený na kombinácii kvantitatívnej a kvalitatívnej metodiky. Analýza sekundárnych dát zo štatistík Úradu pre verejné obstarávanie SR je doplnená hĺbkovou analýzou súťažných podkladov vybraných zákaziek a pološtrukturovanými rozhovormi so zástupcami samospráv. Výsledky dokladujú, že zelené prvky sa vo verejných zákazkách vyskytujú najmä vo forme kvalifikačných kritérií environmentálneho riadenia, zatiaľ čo produktové a životno-cyklové environmentálne kritériá sú využívané len obmedzene, čo naznačuje formálne uplatňovanie nástroja zeleného verejného obstarávania v praxi miestnych samospráv SR. Práca prispieva k lepšiemu pochopeniu implementácie zeleného verejného obstarávania v podmienkach slovenských municipalít a identifikuje kľúčové stimuly a bariéry jeho využívania. Medzi hlavné stimuly implementácie ZVO patria najmä dotačné programy a snaha o znižovanie energetickej náročnosti verejných budov. Medzi najvýznamnejšie bariéry patrí nedostatok odborných kapacít, administratívna náročnosť a nedostatočná metodická podpora.

Kľúčové slová: zelené verejné obstarávanie, stimuly a bariéry, miestna samospráva, environmentálne kritéria, verejná správa

Abstract

The study addresses the issue of green public procurement as an innovation in the public sector. The aim of the paper is, based on a theoretical framework examining the implementation of green public procurement as an innovation in the public sector and an analysis of its application in practice within selected municipalities, to identify the main drivers and barriers and to formulate recommendations for its use in public administration practice. The research is based on a combination of quantitative and qualitative methodologies. The analysis of secondary data from the statistics of the Public Procurement Office of the Slovak Republic is complemented by an in-depth analysis of procurement documentation of selected contracts and semi-structured interviews with representatives of municipalities. The results show that green elements in public procurement are most commonly applied in the form of environmental management

qualification criteria, while product-based and life-cycle environmental criteria are used only to a limited extent. This suggests a rather formal application of green public procurement in the practice of local governments in the Slovak Republic. The study contributes to a better understanding of the implementation of green public procurement in the conditions of Slovak municipalities and identifies the key drivers and barriers to its use. The main drivers include funding programs and efforts to reduce the energy intensity of public buildings, while the most significant barriers include a lack of professional capacities, administrative burden, and insufficient methodological support.

Key words: Green public procurement, incentives and barriers, local government, environmental criteria, public administration

Úvod

Environmentálne problémy a rastúci tlak na udržateľné hospodárenie s verejnými zdrojmi vedú k postupnej transformácii verejných politík v mnohých krajinách Európskej únie. Jedným z nástrojov, ktorý umožňuje prepájať environmentálne ciele s hospodárskou činnosťou verejného sektora, je zelené verejné obstarávanie. Ide o prístup, pri ktorom verejné inštitúcie pri nákupe tovarov, služieb alebo stavebných prác zohľadňujú nielen cenu, ale aj environmentálne aspekty počas celého životného cyklu obstarávaného produktu alebo služby. Jedným z najvýznamnejších účastníkov na trhu je verejný sektor a to konkrétne samosprávy na Slovensku ktoré môžu takýto prístup aplikovať pri obstarávaní.

Zelené verejné obstarávanie sa v posledných rokoch stáva dôležitou súčasťou environmentálnej politiky Európskej únie aj Slovenskej republiky. Z teoretického hľadiska možno zelené verejné obstarávanie chápať ako inováciu vo verejnom sektore. Vo verejnom sektore sú procesy vzniku a implementácie inovácií odlišné v porovnaní so súkromným sektorom. Verejné politiky často krát neriešia praktické problémy implementácií inovácií vo verejnom sektore, ktoré sa objavujú v politicko-administratívnej, legislatívno-inštitucionálnej a ekonomickej rovine.

Napriek jeho potenciálu zeleného verejného obstarávania jeho implementácia v praxi naráža na viaceré bariéry, najmä na úrovni miestnej samosprávy. Ide napríklad o nedostatok odborných kapacít, administratívnu náročnosť procesov, obavy z kontroly verejného obstarávania alebo nedostatočnú metodickú podporu. Na druhej strane však existujú aj viaceré stimuly, ktoré motivujú samosprávy k využívaniu tohto nástroja, napríklad dotačné schémy,

environmentálne stratégie alebo finančné nástroje podporujúce energetickú efektívnosť a modernizáciu verejnej infraštruktúry.

Cieľom príspevku na základe teoretického rámca skúmania implementácie zeleného verejného obstarávania ako inovácie vo verejnom sektore a analýzy stavu zeleného verejného obstarávania v praxi vybraných municipalít identifikovať stimuly a bariéry zeleného verejného obstarávania formulovať odporúčania pre jeho využívanie v praxi verejnej správy.

Aplikačná časť práce sa zameriava na empirické preskúmanie implementácie zeleného verejného obstarávania v prostredí miestnej samosprávy na Slovensku. Analýza je realizovaná v dvoch komplementárnych krokoch. V prvom kroku sú oficiálne štatistické údaje Úradu pre verejné obstarávanie SR o zelených verejných zákazkách porovnané s výsledkami vlastnej obsahovej analýzy súťažných podkladov tridsiatich zákaziek označených ako zelené. Druhá časť výskumu vychádza z prístupov skúmania implementácie inovácií vo verejnom sektore a prostredníctvom hĺbkových prípadových štúdií vybraných municipalít analyzuje skúsenosti samospráv so zavádzaním zeleného verejného obstarávania. Pozornosť je pritom venovaná najmä identifikácii faktorov, ktoré jeho uplatňovanie podporujú, ako aj prekážok, ktoré jeho širšiemu využívaniu bránia. Výsledky analýzy umožňujú identifikovať hlavné problémové oblasti implementácie zeleného verejného obstarávania a zároveň poskytujú poznatky prispievajúce k lepšiemu pochopeniu jeho fungovania v podmienkach miestnej samosprávy na Slovensku.

1. Teoretické východiská implementácie zeleného verejného obstarávania ako inovácie vo verejnom sektore

V tejto kapitole sa zameriavame na teoretické východiská implementácie zeleného verejného obstarávania ako inovatívneho nástroja vo verejnom sektore. Pozornosť je venovaná najmä samotnému konceptu zeleného verejného obstarávania, jeho základným prvkom, ako aj významu v kontexte environmentálnej politiky. Súčasťou kapitoly je aj identifikácia hlavných bariér a prínosov jeho uplatňovania v praxi, pričom cieľom je poukázať na jeho potenciál pri podpore udržateľného rozvoja a inovácií vo verejnom obstarávaní.

1.1. Koncept zeleného verejného obstarávania a jeho prvky

Základný koncept zeleného verejného obstarávania (ZVO) je postavený na uplatňovaní environmentálnych kritérií a podmienok do procesu obstarávania verejných tovarov a služieb. Zelené verejné obstarávanie sa v posledných rokoch stáva dôležitou súčasťou environmentálnej politiky Európskej únie a takisto aj Slovenskej republiky, pričom jeho význam bol osobitne

zdôraznený aj v kontexte Európskej zelenej dohody (Green deal) , ktorá poukazuje na úlohu verejného obstarávania pri napĺňaní environmentálnych cieľov EÚ (Pouikli, 2021). Zelené verejné obstarávanie je definované podľa Európskej komisie takto: „ZVO je proces, v ktorom sa verejné orgány usilujú obstarávať tovary, služby a práce s nižším vplyvom na životné prostredie počas ich životného cyklu, v porovnaní s alternatívami, ktoré plnia rovnakú funkciu.“ (European Commission, 2008 s. 4). ZVO tak môže predstavovať kľúčový nástroj na systematické a efektívne prepájanie procesu verejného obstarávania s princípmi environmentálnej udržateľnosti. Inými slovami, podľa autora Diega Badelliho má ZVO potenciál stimulovať zmenu alebo posun v správaní v ziskovom/neziskovom sektore pre minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie. (Diego Badell, Jordi Rosell, 2021, s. 4)

Hoci sa tento spôsob verejného obstarávania javí ako veľmi užitočný nástroj, existujú rôzne bariéry, ktoré spôsobujú problémy pri napĺňaní stanovených cieľov a tak znižujú jeho celkový potenciál. Andrea Polloni v svojej práci *Green Public Procurement. A survey of the Literature Review* uvádza, že aj keď verejné obstarávanie sa vykonáva na rôznych stupňoch verejnej správy, najviac problémov existuje na úrovni miestnej správy (Green Public Procurement. A survey of the Literature Review, 2016). Výskum naznačuje, že kľúčovými bariérami, ktoré bránia implementovať zelené verejné obstarávanie sú najmä nedostatočná informovanosť, environmentálny a politický nezáujem zo strany verejných obstarávateľov a finančné obmedzenia. „V súčasnom systéme je evidencia zelených zákaziek závislá od zadávateľa, ktorý si pred voľbou zeleného obstarávania musí naštudovať špecifiká jednotlivých zelených tovarov. To v praxi predstavuje nadmernú záťaž a výsledkom je všeobecné prehliadanie možnosti ekologickejšej voľby aj v situáciách, kedy by to mohlo byť nákladovo efektívnejšie.“ (Kristína Petříková, Matej Hornák, Pavol Široký, 2018 s. 3) Ďalšou prekážkou je slabý politický záväzok a teda snaha presadzovať environmentálne princípy nad rámec legislatívy nakoľko zelené verejné obstarávanie nie je povinné ale je to dobrovoľný nástroj.

Ďalšou významnou prekážkou je finančné obmedzenie, ktoré zásadne ovplyvňuje rozsah aj efektívnosť realizácie zeleného verejného obstarávania. Tento problém vyplýva zo skutočnosti, že "Enviro friendly "¹ produkty, materiály, technológie a spôsob vykonania stavebných či iných rekonštrukčných prác, sú vo všeobecnosti finančne náročnejšie v porovnaní s konvenčnými alternatívami, ktoré nezohľadňujú environmentálne aspekty a princípy udržateľnosti.

¹ Environmentálne šetrnejšie ku životnému prostrediu

Na druhú stranu existujú aj pozitívne dopady, ktoré vznikajú pri využívaní formy zeleného verejného obstarávania. Podľa údajov Európskej komisie verejné orgány v Európe každoročne vynaložia okolo 16 % HDP na nákup tovarov a služieb ako napríklad stravovanie, stavebné práce, údržby a podobne, pričom vzniká významný dopyt po „zelenších“ produktoch, čím sa zároveň podporuje vznik a rozvoj trhov zameraných na environmentálne šetrné výrobky a služby. (European Commission, 2008) Empirické analýzy taktiež potvrdzujú, že verejné zákazky obsahujúce environmentálne požiadavky môžu prispieť k zlepšeniu environmentálnej výkonnosti podnikov a podporovať ich prechod na udržateľnejšie výrobné postupy (Zheng & Zhang, 2024). Medzi prínosy využívania ZVO patria podľa Bastiana Kriegera a Vera Zipperer znižovanie znečistenia vody a ovzdušia, znižovanie energie na jednotku výstupu, nahradzovanie menej nebezpečných materiálov či využívanie recyklovaného odpadu a materiálov pre ďalšie účely a podobne. (Bastian Krieger, Vera Zipperer, 2022, s. 6) Úspora nákladov predstavuje zásadný benefit pri využívaní tejto formy obstarávania. Hoci zo začiatku sa môže zdať financovanie náročnejšie, z dlhodobého hľadiska je to ekonomicky efektívnejšie ako pri klasickom obstarávaní. Príkladom sú úsporné žiarovky, zatepľovanie budov a podobne. Ďalšie výhody ZVO, ktoré uvádzajú autori (Tkáč, J., Slobodníková, M, 2020) v knihe *Zelené verejné obstarávanie v aplikačnej praxi* sú: podpora recyklovaných materiálov, pozitívny dopad na ekosystémy a zníženie ovzdušia, vody či pôdy, zvyšovanie kvality života a ochrana zdravia a iné. Z uvedeného vyplýva, že zelené verejné obstarávanie predstavuje významný nástroj s prevažne pozitívnymi prínosmi, ktorý zohráva dôležitú úlohu pri podpore a rozvoji trvalo udržateľných postupov v oblasti verejného obstarávania.

Verejné obstarávanie sa stane zelenou zákazkou vtedy, ak obsahuje isté prvky a sú splnené podmienky, ktoré súvisia so zníženým negatívnym vplyvom na životné prostredie v jeho celom životnom cykle. Európska komisia vydala príručku k zelenému verejnému obstarávaniu (ZVO), v ktorej sú uvedené environmentálne technické špecifikácie predstavujúce jeden z kľúčových prvkov ZVO.

Pre účely tejto práce budeme využívať kritéria, ktoré spracovala do tabuľky vo svojej diplomovej práci JUDr. Nikola Trebuľová.

Tabuľka sumarizuje kritéria ZVO, ktoré sa uplatňujú pri nákupe výrobkov, tovarov alebo pri poskytovaní služieb s cieľom znížiť dopad na environmentálne prostredie počas celého procesu a životného cyklu. Tabuľka prehľadne rozdeľuje požiadavky do jednotlivých oblastí pôsobnosti, opisuje konkrétny zelený prvok alebo požiadavky, uvádza ich charakter a teda, či sa nachádzajú v technickej špecifikácii, v hodnotiacom kritériu, v zmluvnej podmienke alebo

je to súčasťou kvalifikačného kritéria. Ďalej stanovuje, či ide o povinné alebo hodnotené kritéria a zároveň definuje spôsob akým je možné tieto kritéria preukázať.

Tabuľka 1 Kritéria zeleného verejného obstarávania (prevzaté podľa JUDr. Nikola TREBUĽOVÁ, 2025)

KRITÉRIA ZELENÉHO VEREJNÉHO OBSTARÁVANIA				
Oblasť	Zelený prvok/požiadavka	Typ	Povinné/ Hodnotené	Spôsob preukázania
Energetická efektívnosť	Výrobky musia spĺňať minimálne energetickú triedu A+	Technická špecifikácia	Povinné	Energetický štítok, technická dokumentácia
Emisie CO ₂	Dopravné prostriedky s emisiami max. 50 g CO ₂ /km	Technická špecifikácia	Povinné	Technický list vozidla
Recyklovaný obsah	Minimálne 50 % hmotnosti výrobku musí byť z recyklovaných materiálov	Hodnotiace kritérium	Hodnotené	Vyhlásenie výrobcu, certifikáty
Životný cyklus (LCC)	Hodnotenie celkových nákladov počas životnosti (nákup + prevádzka + údržba + likvidácia)	Hodnotiace kritérium	Hodnotené	Výpočet LCC, predpoklady dodávateľa
Ekoznačka	Výrobky so značkami EU Ecolabel, Energy Star, FSC	Technická špecifikácia	Povinné / Hodnotené	Kópia certifikátu alebo osvedčenie
Obaly	Bez plastového obalu, prípadne iba z biologicky rozložiteľného materiálu	Zmluvná podmienka	Povinné	Fotodokumentácia, opis balenia
Zníženie odpadu	Zavedenie systému spätného zberu alebo opätovného použitia	Zmluvná podmienka	Povinné	Opis systému, dôkaz o zavedení
Environmentálne riadenie	Dodávateľ má zavedený systém EMAS alebo ISO 14001	Kvalifikačné kritérium	Povinné / Hodnotené	Kópia certifikátu
Použité materiály	Zakázané látky (napr. PVC, ftaláty, ťažké kovy)	Technická špecifikácia	Povinné	Vyhlásenie o zhode, technický list
Údržba a opravy	Výrobok musí byť navrhnutý na jednoduchú údržbu a výmenu dielov	Hodnotiace kritérium	Hodnotené	Technická dokumentácia, návod

Prameň: Diplomová práca JUDr. Nikola TREBUĽOVÁ ,2025

Prehľad jednotlivých kritérií zeleného verejného obstarávania ukazuje, že ide o komplexný súbor požiadaviek, ktoré umožňujú zohľadniť environmentálny dopad výrobkov, služieb a

procesov počas celého životného cyklu. Tieto kritéria sa uplatňujú v rôznych špecifikáciách a ich cieľom je podporiť environmentálne zodpovedné rozhodnutia verejných obstarávateľov.

1.2. Problémy implementácie zeleného verejného obstarávania

Problémy, ktoré sprevádzajú inovácie a implementácie v rámci zeleného verejného obstarávania (ZVO), nadväzujú na všeobecné bariéry inovačného verejného obstarávania, avšak v ešte komplexnejšej podobe. Veľkým problémom je nedostatok odborne vyškolených zamestnancov, resp. obstarávateľov, ktorí by chceli obstarávať pomocou ZVO. Ďalšími bariérami sú aj nezájum o túto formu verejného obstarávania a medzi výzvy taktiež patrí nekonzistentnosť v rozhodovaní a odpor voči zmenám v postupoch obstarávania. (Bhandari, S., Lopes, M. & Pires, S.M., 2025) Využívanie ZVO s prvkami inovácie sú nákladnejšie, pretože inovatívne zelené riešenia sú spravidla technicky pokročilejšie a menej rozšírené na trhu, čo vyžaduje vyššie náklady na technológie, vyššie náklady na projektovú prípravu a je potrebný dlhší čas na prípravu súťažnej dokumentácie. Preto niektorí autori zdôrazňujú, že namiesto priameho využívania verejného obstarávania ako nástroja inovačnej politiky by sa mala väčšia pozornosť venovať podpore postupov verejného obstarávania, ktoré vytvárajú priaznivé prostredie pre inovácie. (E. Uyarara, K. Flanagan, 2009) Finančné nároky patria medzi najväčšie bariéry pri zavádzaní inovácií v ZVO. Verejný sektor sa ich preto snaží zmierniť jednak odbornou podporou Úradu pre verejné obstarávanie, ktorý poskytuje konzultácie a vzdelávanie, a zároveň aj finančnými nástrojmi, ktoré znižujú ekonomické riziká. Významnú úlohu zohrávajú najmä environmentálny fond, modernizačný fond a ďalšie dotačné schémy, ktoré umožňujú financovať ekologické a inovatívne riešenia, ktoré by bez externej podpory boli pre verejné inštitúcie ťažko dostupné.

Na záver kapitoly konštatujeme, že implementácia inovácií v ZVO, je ovplyvnená kombináciou vnútorných, vonkajších aj politických bariér. Medzi vnútorné faktory, ktoré sú najviac spomínané, patria predovšetkým nedostatok kvalifikovaných zamestnancov a ich celkový objem. Tento problém často začína už na úrovni vysokých škôl, pretože študenti získavajú minimum praktických skúseností, čo následne spôsobuje deficit odbornosti v praxi. Ďalšími vnútornými bariérami sú nízka motivácia a odpor či neochota k zmene. Vonkajšie bariéry predstavujú byrokráciu, obavy z prijatia inovácií verejnosťou, médiami či politickými predstaviteľmi a všeobecná averzia k riziku. Na základe týchto identifikovaných bariér navrhujeme systematické vzdelávanie zamestnancov vo verejnom sektore v oblasti inovácií a implementácií ZVO, podporu praktických skúseností a vzdelania na úrovni vysokých škôl napríklad prepojenie verejnej správy s univerzitami, kde by študenti získavali povinnú prax v

štátnej správe, ako aj motivovanie zamestnancov prostredníctvom odmien, kariérneho rastu a uznania za inovačné aktivity. Zjednodušenie administratívnych procesov a zníženie možnosti rôznych výkladov zákona. Tieto návrhy môžu predchádzať vzniku bariér pre inovácie a zároveň zvýšiť tak dôveryhodnosť, transparentnosť, efektívnosť a hodnotu poskytovaných služieb nie len pre občanov Slovenska.

2. Cieľ a metodika výskumu

Cieľom príspevku na základe teoretického rámca skúmania implementácie zeleného verejného obstarávania ako inovácie vo verejnom sektore a analýzy stavu zeleného verejného obstarávania v praxi vybraných municipalít identifikovať stimuly a bariéry zeleného verejného obstarávania formulovať odporúčania pre jeho využívanie v praxi verejnej správy.

Predmetom skúmania je zelené verejné obstarávanie v podmienkach miestnej samosprávy na Slovensku a jeho implementácia.

Výsledky predchádzajúcich výskumov v tejto oblasti naznačujú, že oficiálne štatistiky o objeme zelených verejných zákaziek vykazované Úradom pre verejné obstarávanie SR v nemusia presne odrážať skutočný stav ich uplatňovania v praxi. Táto skutočnosť predstavuje východisko pre formulovanie výskumných otázok práce:

VO1: Aké enviromentálne prvky sa reálne uplatňujú v zelených verejných zákazkách?

VO2: Aké sú stimuly a bariéry uplatňovania zeleného verejného obstarávania v podmienkach Slovenskej republiky?

Na zodpovedanie uvedených výskumných otázok je v aplikačnej časti práce využitá metóda analýzy založená na sekundárnom spracovaní údajov zo štatistík Úradu pre verejné obstarávanie SR za rok 2024. Zo súboru všetkých evidovaných verejných zákaziek sú podrobnejšie skúmané tie, ktoré sú v štatistikách označené ako zelené verejné zákazky realizované obcami. Analýza sa zameriava najmä na charakter týchto zákaziek z hľadiska typu zákazky, finančného limitu, použitého postupu verejného obstarávania, ako aj na podiel financovania z fondov Európskej únie. Získané údaje sú spracované pomocou základných matematicko-štatistických postupov. Výsledky sú konfrontované s hĺbkovou obsahovou kvalitatívnou analýzou súťažných podkladov vybraných zelených verejných zákaziek. Predmetom tejto analýzy je výberový súbor pozostávajúci z 30 prípadov zeleného verejného obstarávania realizovaného obcami, ktorý bol vytvorený zo základného súboru všetkých zelených verejných zákaziek vykazovaných v štatistikách ÚVO za rok 2024. Výber bol uskutočnený metódou zámerného výberu v súlade s metodickým postupom projektu APVV zameraného na výskum zeleného verejného obstarávania, na ktorý je spracovanie tejto štúdie

obsahovo nadviazané. Súbor analyzovaných zelených verejných zákaziek je súčasťou Prílohy 1.

Súťažné podklady sú analyzované na základe informácií zverejnených vo vestníku verejného obstarávania s cieľom identifikovať reálne uplatnené zelené prvky zákaziek. Analýza sekundárnych údajov smeruje k zodpovedaniu 1. výskumnej otázky: Aké environmentálne prvky sa reálne uplatňujú v zelených verejných zákazkách? 2. Výskumnú otázku „Aké sú stimuly a bariéry uplatňovania zeleného verejného obstarávania v podmienkach Slovenskej republiky?“ sa pokúsime zodpovedať prostredníctvom primárneho výskumu s využitím metódy case study, kde skúmame priamo v dotknutých municipalitách faktory implementácie zeleného verejného obstarávania na úrovni politicko-administratívnych, inštitucionálno-legislatívnych a ekonomických faktorov. Analytický rámec je vytvorený na základe teoretického rámca vnímania prekážok implementácie inovácií vo verejnom sektore transformovaného na problém implementácie zeleného verejného obstarávania. Popisuje ho tabuľka 2

Tabuľka 2 Analytický rámec skúmania implementácie ZVO (matica pre spracovanie dát)

Oblasť	Premenná / faktor	Indikátory / poznámky	Zistenia (stručne)
KONTEXT	Dôvod iniciatívy	environmentálne ciele, úspory, tlak EÚ	
KONTEXT	Typ zákaziek	stavebné, energetické, služby	
AKTÉRI	Iniciátor	starosta, úrad, MŽP, externý tlak verejnosti	
AKTÉRI	Koordinátor ZVO	áno / nie	
FAKTORY	Administratívna kultúra	otvorenosť, inovácie	
FAKTORY	Znalosti a kapacity	školenia, metodiky	
FAKTORY	Politická podpora	silná / slabá	
FAKTORY	Ekonomické, finančné aspekty	vplyv na náklady, dotačné zdroje	
FAKTORY	Právne a organizačné podmienky	jasnosť pravidiel, interné smernice	
FAKTORY	Inštitucionálne	Metodické usmernenia z úrovne ministerstva, UVO	
FAKTORY	Spolupráca a sieťovanie	zdieľanie skúseností, projekty	
FAKTORY	Postoj dodávateľov	otvorenosť, bariéry trhu	
FAKTORY	Reputácia a komunikácia	vnímanie občanmi a médiami	
VÝSLEDKY	Typy zelených zákaziek	konkrétne projekty	
VÝSLEDKY	Environmentálne prínosy	úspory, nižšie emisie	
VÝSLEDKY	Efektivita / transparentnosť	zlepšenie / bez zmeny	

VÝSLEDKY	Udržateľnosť ZVO	pokračuje / formálne / stagnuje	
----------	------------------	------------------------------------	--

Výskumný súbor tvorí niekoľko slovenských samospráv, konkrétne: mesto Púchov, mesto Filákov, obec Preseľany, obec Činobaňa, obec Dohňany, obec Bernolákovo.

Získané informácie sú spracované metódou case study.

Metóda viacnásobnej prípadovej štúdie (multiple case study) bola využitá na hlbšie preskúmanie implementácie zeleného verejného obstarávania v praxi miestnej samosprávy. Tento výskumný prístup je vhodný najmä pri skúmaní komplexných spoločenských javov v ich reálnom kontexte, kde nie je možné oddeliť skúmaný jav od prostredia, v ktorom sa vyskytuje (Yin, 2018). V rámci výskumu boli analyzované viaceré samosprávy, ktoré majú skúsenosť s uplatňovaním prvkov zeleného verejného obstarávania. Každý prípad bol skúmaný samostatne z hľadiska motivácií zavádzania ZVO, zapojených aktérov, identifikovaných prínosov a bariér jeho implementácie. Následne bola realizovaná komparatívna analýza jednotlivých prípadov (cross-case analysis), ktorá umožnila identifikovať spoločné charakteristiky a rozdiely v prístupoch samospráv k implementácii environmentálnych kritérií vo verejnom obstarávaní. Použitie viacnásobnej prípadovej štúdie tak umožňuje lepšie pochopiť proces zavádzania zeleného verejného obstarávania a poskytuje detailnejší pohľad na faktory ovplyvňujúce jeho implementáciu v podmienkach miestnej samosprávy.

3. Implementácia zeleného verejného obstarávania v podmienkach miestnych samospráv SR

Táto kapitola sa zameriava na implementáciu zeleného verejného obstarávania v podmienkach miestnych samospráv Slovenskej republiky, pričom analyzuje reálne uplatňovanie environmentálnych kritérií vo verejných zákazkách označovaných ako zelené. Prostredníctvom prípadových štúdií identifikuje mieru a formy implementácie, porovnáva prístupy jednotlivých municipalít a zároveň poukazuje na hlavné stimuly a bariéry, ktoré ovplyvňujú praktické využívanie ZVO.

3.1 . Enviromentálne prvky uplatňované v zelených verejných zákazkách

Za zelenú verejnú zákazku možno považovať verejné obstarávanie až vtedy, ak obsahuje konkrétne environmentálne požiadavky, ktoré smerujú k znižovaniu negatívnych dopadov na životné prostredie počas životného cyklu obstarávaného produktu, služby alebo stavebnej práce. Z tohto dôvodu bola v rámci výskumu realizovaná hĺbková obsahová analýza súťažných

podkladov verejných zákaziek označených Úradom pre verejné obstarávanie SR ako zelené verejné zákazky.

Predmetom analýzy bol výberový súbor 30 verejných zákaziek realizovaných municipalitami, ktoré boli v oficiálnych štatistikách ÚVO evidované ako zelené. Analýza sa zameriavala na identifikáciu konkrétnych environmentálnych prvkov v súťažných podkladoch, pričom skúmané boli najmä technické špecifikácie, kvalifikačné kritériá, hodnotiace kritériá a zmluvné podmienky. Cieľom bolo overiť, či a v akej forme sa environmentálne požiadavky skutočne premietajú do dokumentácie verejných zákaziek.

Podrobný prehľad analyzovaných zákaziek je uvedený v Tabuľke č. 1 v prílohe práce. Výsledky obsahovej analýzy sú zhrnuté v Tabuľke č. 3, ktorá prezentuje výskyt jednotlivých typov zelených prvkov v analyzovaných zákazkách vrátane ich početnosti a percentuálneho zastúpenia.

Tabuľka 2 Výskyt zelených prvkov

Kritérium ZVO	Početné zastúpenie	Percentuálne zastúpenie
Energetická efektívnosť	6	20%
Emisie CO ₂	0	0%
Recyklovaný obsah	1	3%
Životný cyklus	0	0%
Ekoznačka	1	3%
Obaly	0	0%
Zníženie odpadu	8	27%
Environmentálne riadenie	13	43%
Použité materiály	1	3%
Údržba a opravy	0	0%
Spolu	30	100%

Prameň: vlastné spracovanie

Analýza ukázala, že environmentálne prvky sa v analyzovaných súťažných podkladoch objavili celkovo 30-krát. Najčastejšie sa vyskytovalo kritérium environmentálneho riadenia, ktoré bolo identifikované v 13 prípadoch (43 %). Tento typ požiadavky sa nevzťahuje priamo na samotný predmet obstarávania, ale na schopnosť dodávateľa realizovať zákazku spôsobom zohľadňujúcim environmentálne aspekty. Druhým najčastejšie identifikovaným prvkom bolo zníženie odpadu, ktoré sa objavilo v 8 prípadoch (27 %). Tento prvok sa zvyčajne týkal opatrení

súvisiacich so zberom, opätovným použitím alebo recykláciou materiálov vznikajúcich pri realizácii zákazky.

Na treťom mieste sa umiestnilo kritérium energetickej efektívnosti, ktoré sa vyskytlo v 6 prípadoch (20 %). Na rozdiel od environmentálneho riadenia ide o prvok viazaný priamo na predmet zákazky, napríklad na technické parametre stavebných prác, zariadení alebo technológií. Ostatné environmentálne kritériá sa vyskytovali len sporadicky – ekoznačky, použité materiály a recyklovaný obsah boli identifikované iba v jednom prípade. Naopak, niektoré environmentálne prvky, ako emisie CO₂, životný cyklus výrobku, environmentálne požiadavky na obaly alebo údržba a opravy, sa v analyzovaných zákazkách nevyskytli vôbec.

Výsledky naznačujú, že verejní obstarávatelia uprednostňujú najmä také environmentálne požiadavky, ktoré sú administratívne jednoduchšie implementovateľné. Vysoké zastúpenie kritéria environmentálneho riadenia môže súvisieť práve s tým, že ide o požiadavku viazanú na dodávateľa, nie priamo na technické parametre obstarávaného produktu alebo služby. Stanovenie takéhoto kritéria je pre verejného obstarávateľa často menej náročné než formulovanie konkrétnych environmentálnych technických špecifikácií.

Ďalším významným zistením analýzy je, že nie všetky verejné zákazky označené ako zelené obsahovali environmentálne prvky. Ako ukazuje Graf č. 1, v 27 % prípadov (8 z 30 zákaziek) sa v súťažných podkladoch nepodarilo identifikovať žiadny zelený prvok.

Graf 1 Celkový počet verejných obstarávaní

Prameň: vlastné spracovanie

Tento výsledok potvrdzuje závery predchádzajúcich výskumov realizovaných v podmienkach Slovenskej republiky (napr. Trebuľová, 2024), ktoré poukazujú na možný rozdiel medzi administratívnym vykazovaním zelených verejných zákaziek a ich skutočným obsahom. Zistenia tak naznačujú, že oficiálne štatistiky zeleného verejného obstarávania môžu do určitej

miery nadhodnocovať skutočný rozsah uplatňovania environmentálnych kritérií v praxi verejných obstarávateľov.

3.2. Stimuly a bariéry uplatňovania zeleného verejného obstarávania

V nasledujúcej kapitole sú analyzované stimuly a prekážky implementácie ZVO na konkrétnych príkladoch slovenských miest a obcí na základe pološtruktúrovaného rozhovoru, ktorý tvorí prílohu č. 2 tejto práce.

Púchov - Mesto Púchov systematicky uplatňuje zelené verejné obstarávanie (ZVO), aktívnejšie od roku 2020 – 2021 v rámci environmentálnych iniciatív a projektu Enviromesto. Kritériá sa týkajú stavebných investícií, energetickej efektívnosti, zatepl'ovania budov a obnoviteľných zdrojov energie. Implementácia prináša úspory energie, dlhšiu životnosť technológií a zlepšenie kvality prostredia, bariéry predstavujú právne riziká a kontrola obstarávania.

Fil'akovo - ZVO vo Fil'akove má projektový charakter a vychádza z podmienok externého financovania, plánovaná zelená zákazka sa však neuskutočnila. Potenciálne vhodné sú stavebné a energetické projekty. Bariéry sú administratívna náročnosť, nedostatok skúseností a neistota dodávateľov.

Preseľany - ZVO sa použilo pri projekte obnovy obecného úradu a knižnice financovanom z fondov EÚ, pričom kritériá vyplývali z podmienok dotácie. Obec nemá koordinátora ani špecializovanú pracovnú skupinu a dodávatelia kritériá akceptujú. Hlavné prínosy sú úspory energie a zlepšenie kvality prostredia, bariéry zahŕňajú neistotu a riziko zvýšenia ceny zákaziek.

Činobaňa - Obec zavádza prvky ZVO pri vybraných projektoch, napríklad rekonštrukcii materskej školy, s cieľom znížiť energetickú náročnosť a environmentálnu záťaž. Proces prebieha cez externých odborníkov a dodávatelia kritériá väčšinou akceptujú. Obec nepovažuje ZVO za nákladnejšie a občania sa sústreďujú na výsledok projektu.

Dohňany - Obec uplatňuje ZVO od roku 2022 pri stavebných zákazkách zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti. Proces má politickú podporu a koordinuje ho prednosta obecného úradu, zamestnanci majú dostatočné znalosti. ZVO je hodnotené pozitívne a jeho vplyv na náklady je neutrálny.

Bernolákovo - ZVO sa realizovalo pri projekte „Zateplenie ZŠ Školská“ na zníženie energetickej náročnosti budovy a zlepšenie infraštruktúry. Skúsenosti sú obmedzené na

stavebné investície a podiel zelených zákaziek bol v roku 2025 asi 20 %. Obec upozorňuje na nedostatok metodologickej podpory zo strany štátu.

Martin - Mesto začalo uvažovať o ZVO v roku 2023 s cieľom znižovať energetickú náročnosť investícií. Implementácia prebieha cez mestský úrad a externých poradcov, príkladom je modernizácia verejného osvetlenia LED technológiou. Bariéry sú administratívna náročnosť a byrokratická záťaž.

Tabuľka 3 Komparatívna analýza prípadových štúdií

Municipalita	Typ implementácie ZVO	Hlavné stimuly	Hlavné bariéry
Púchov	Systematická implementácia v rámci environmentálnych politik mesta	environmentálne stratégie mesta; zapojenie do iniciatívy Enviromesto; podpora vedenia mesta; spolupráca s odbornými inštitúciami	obavy z kontrol a sankcií; vysoká administratívna náročnosť; právna neistota
Filákov	Projektovo podmienená implementácia (externé financovanie)	požiadavky dotačných programov; snaha získať externé finančné zdroje	administratívna náročnosť; nedostatok skúseností; závislosť od externého financovania; neistota dodávateľov
Preseľany	Ad hoc implementácia v rámci konkrétneho projektu	požiadavky projektového financovania z EÚ; energetická obnova budovy	absencia systematického prístupu; nejasnosť prínosov ZVO; obavy zo zvýšenia ceny zákaziek
Činobaňa	Projektová implementácia s využitím externých expertov	úspory energie; zlepšenie pracovného prostredia; environmentálne prínosy	závislosť od externých odborníkov; administratívna záťaž pre dodávateľov
Dohňany	Relatívne rozvinutá implementácia podporovaná vedením obce	politická podpora; energetické úspory; pozitívny prístup zamestnancov; dobrá spolupráca s dodávateľmi	obmedzené organizačné kapacity; absencia špecializovanej organizačnej štruktúry
Bernolákovo	Pilotná implementácia v rámci investičného projektu	energetické úspory; ochrana životného prostredia; podpora vedenia obce	nedostatočná metodická podpora štátu; slabá komunikácia ZVO verejnosti
Martin	Počiatočná fáza implementácie	energetické úspory; iniciatíva vedenia mesta	administratívna náročnosť; byrokracia; čiastočné znalosti zamestnancov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Porovnanie analyzovaných prípadových štúdií poukazuje na výrazné rozdiely v miere a charaktere implementácie zeleného verejného obstarávania (ZVO) medzi jednotlivými samosprávami. Na základe získaných empirických zistení možno identifikovať tri základné modely implementácie ZVO na úrovni miestnej samosprávy.

Prvý model predstavuje systematická implementácia ZVO, ktorá sa prejavuje strategickým prístupom samosprávy k environmentálnym aspektom verejného obstarávania. Tento model reprezentuje najmä mesto Púchov a čiastočne obec Dohňany. V týchto prípadoch je implementácia ZVO podporovaná politickým vedením samosprávy a environmentálne kritériá sú uplatňované opakovane, najmä pri investičných projektoch v oblasti stavebných prác a energetickej efektívnosti budov. Charakteristickým znakom je tiež pozitívne vnímanie prínosov ZVO, najmä v podobe úspor energie, zlepšenia kvality životného prostredia a dlhodobej ekonomickej efektívnosti investícií. V prípade mesta Púchov je navyše identifikovaná aj širšia spolupráca s externými odbornými organizáciami, čo poukazuje na vyššiu mieru inštitucionálnej kapacity pri implementácii environmentálnych politík.

Druhý model možno označiť ako projektovo podmienenú implementáciu ZVO. Tento prístup je charakteristický pre samosprávy, v ktorých je uplatňovanie environmentálnych kritérií viazané najmä na konkrétne investičné projekty financované z externých zdrojov, najmä z fondov Európskej únie. Tento model reprezentujú najmä obce Preseľany, Bernolákovo a čiastočne Filákov. V týchto prípadoch nie je implementácia ZVO výsledkom systematickej environmentálnej stratégie samosprávy, ale skôr reakciou na požiadavky poskytovateľov dotácií. Environmentálne kritériá sú preto uplatňované najmä v projektoch zameraných na energetickú efektívnosť budov alebo modernizáciu verejnej infraštruktúry. Charakteristickým znakom je zároveň nižšia miera inštitucionálneho zabezpečenia ZVO, napríklad absencia koordinátora alebo špecializovaných organizačných štruktúr.

Tretí model predstavuje príležitostnú implementáciu ZVO, ktorá sa prejavuje sporadickým uplatňovaním environmentálnych prvkov pri jednotlivých projektoch bez systematického strategického rámca. Tento prístup možno identifikovať napríklad v obci Činobaňa alebo v meste Martin. V týchto prípadoch je implementácia ZVO často závislá od iniciatívy jednotlivých aktérov alebo externých poradenských subjektov a environmentálne kritériá sú uplatňované len pri vybraných projektoch.

Analýza prípadov zároveň poukazuje na viaceré spoločné charakteristiky implementácie ZVO v prostredí slovenských municipalít. Vo všetkých analyzovaných prípadoch sa environmentálne kritériá najčastejšie uplatňujú v oblasti stavebných projektov a energetickej efektívnosti budov, čo súvisí najmä s dostupnosťou dotačných schém podporujúcich energetické úspory. Naopak, využívanie environmentálnych kritérií pri obstarávaní tovarov a služieb je výrazne menej rozšírené.

Ďalším spoločným znakom je obmedzená inštitucionalizácia zeleného verejného obstarávania. Väčšina analyzovaných samospráv nemá vytvorenú špecializovanú pozíciu

koordinátora ZVO ani samostatné organizačné štruktúry zodpovedné za implementáciu environmentálnych kritérií vo verejnom obstarávaní. Proces obstarávania je často zabezpečovaný existujúcimi zamestnancami úradu alebo externými poradenskými spoločnosťami. Z hľadiska prínosov samosprávy najčastejšie identifikujú energetické úspory, zlepšenie kvality životného prostredia a dlhodobú ekonomickú efektívnosť investícií. V niektorých prípadoch je ako prínos vnímané aj posilnenie dôvery občanov v transparentnosť verejného obstarávania. Na druhej strane medzi najčastejšie identifikované bariéry implementácie ZVO patria administratívna náročnosť, nedostatok odborných kapacít, neistota pri interpretácii environmentálnych kritérií a nedostatočná metodická podpora zo strany štátnych inštitúcií. V niektorých prípadoch samosprávy poukazujú aj na obavy z kontrolnej činnosti orgánov dohľadu nad verejným obstarávaním alebo z možného zvýšenia nákladov verejných zákaziek.

Záver

Aplikačná časť práce vychádza z analýzy praxe zeleného verejného obstarávania vybraných miest a obcí na Slovensku. Prvá časť analýzy konfrontuje štatistiky Úradu pre verejné obstarávanie SR pre zelené verejné obstarávanie s vlastnou hĺbkovou analýzou súťažných podkladov. Výsledky hĺbkovej obsahovej analýzy súťažných podkladov 30 verejných zákaziek označených ako zelené ukazujú, že environmentálne prvky sa v analyzovaných zákazkách vyskytovali nerovnomerne a ich zastúpenie bolo pomerne obmedzené. Najčastejšie identifikovaným prvkom bolo environmentálne riadenie dodávateľa, ktoré predstavovalo 43 % všetkých zaznamenaných prvkov, nasledované opatreniami zameranými na znižovanie odpadu (27 %) a požiadavkami na energetickú efektívnosť (20 %). Ostatné environmentálne kritériá, ako napríklad ekoznačky, použité materiály alebo recyklovaný obsah, sa vyskytli len ojedinele, zatiaľ čo prvky týkajúce sa emisií CO₂, životného cyklu výrobku, obalov alebo údržby sa v analyzovaných zákazkách neobjavili vôbec. Zároveň sa ukázalo, že časť verejných zákaziek označených ako zelené neobsahovala žiadny identifikovateľný environmentálny prvok, čo naznačuje možný rozdiel medzi administratívnym označením zákaziek a skutočným uplatňovaním environmentálnych kritérií v praxi. Zistená štruktúra zelených prvkov zároveň poukazuje na spôsob, akým verejní obstarávatelia v praxi implementujú environmentálne požiadavky. Dominancia kritérií environmentálneho riadenia naznačuje, že samosprávy uprednostňujú také nástroje, ktoré sú administratívne jednoduchšie aplikovateľné a menej rizikové z hľadiska kontroly verejného obstarávania. Keďže tieto požiadavky sa viažu na organizáciu dodávateľa a nie priamo na technické parametre

obstarávaného produktu alebo služby, ich implementácia je pre verejných obstarávateľov menej náročná než formulovanie konkrétnych environmentálnych technických špecifikácií alebo hodnotenie nákladov počas životného cyklu výrobku. Tento prístup môže vysvetľovať aj nízky výskyt komplexnejších environmentálnych kritérií, ako sú požiadavky na emisie, životný cyklus výrobku alebo environmentálne vlastnosti obalov, ktoré si vyžadujú vyššiu odbornú kapacitu a metodickú podporu.

Druhá časť analýzy na základe koncepcie skúmania implementácie inovácií vo verejnom sektore formou hĺbkových prípadových štúdií zelených verejných zákaziek vo vybraných municipalitách popisuje vnímané prínosy/stimuly a limity/bariéry zavádzania verejného zeleného obstarávania v praxi miestnej samospráv na Slovensku. Komparatívna analýza prípadových štúdií poukazuje na výraznú heterogenitu prístupov k implementácii zeleného verejného obstarávania na lokálnej úrovni. Z hľadiska typu implementácie možno identifikovať tri základné modely: systematickú implementáciu vychádzajúcu z environmentálnych stratégií samosprávy (Púchov, čiastočne Dohňany), projektovo podmienenú implementáciu viazanú na externé financovanie (Filákov, Preseľany) a pilotnú alebo počiatočnú implementáciu v jednotlivých projektoch (Bernolákovo, Martin, Činobaňa). Medzi najčastejšie identifikované stimuly patrí snaha o dosiahnutie energetických úspor, environmentálne ciele samospráv a dostupnosť externých finančných zdrojov. Naopak, medzi hlavné bariéry implementácie patria administratívna náročnosť verejného obstarávania, nedostatočná metodická podpora zo strany štátu, obmedzené odborné kapacity samospráv a neistota spojená s aplikáciou environmentálnych kritérií v praxi.

Závery jasne pomenúvajú problémy zeleného verejného obstarávania. Implementácia zeleného verejného obstarávania v prostredí slovenských municipalít je zatiaľ prevažne fragmentovaná a do značnej miery závislá od individuálnych iniciatív jednotlivých samospráv alebo od externých finančných stimulov. Systematickejšie uplatňovanie ZVO by si preto vyžadovalo najmä posilnenie metodickej podpory zo strany štátu, rozvoj odborných kapacít verejných obstarávateľov a lepšiu integráciu environmentálnych cieľov do strategických dokumentov miestnej samosprávy.

„Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-23-0018.“

Zoznam použitej literatúry

1. APPOLLONI, Andrea; CHENG, Wenjuan a D'AMATO, Alessio. 2016. *Green public procurement: A survey of the literature review* [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/299452167_Green_Public_Procurement_A_survey_of_the_Literature_Review
2. BADELL, Diego a ROSELL, Jordi. 2021. *Are EU institutions still green actors? An empirical study of green public procurement* [online]. *Journal of Common Market Studies*. Roč. 59, č. 6, s. 1555–1572. ISSN 0021-9886. DOI: 10.1111/jcms.13204. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jcms.13204>
3. BHANDARI, S.; LOPES, M. a PIRES, S. M. 2025. *A systematic review of factors influencing green public procurement in higher education institutions* [online]. *Discover Sustainability*. Roč. 6, s. 720. DOI: 10.1007/s43621-025-01562-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s43621-025-01562-6>
4. EUROPEAN COMMISSION; ICLEI – LOCAL GOVERNMENTS FOR SUSTAINABILITY. 2016. *Buying green! – A handbook on green public procurement* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-56894-0. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2779/837689>
5. KRIEGER, Bastian a ZIPPERER, Vera. 2022. *Does green public procurement trigger environmental innovations? Research Policy*. Roč. 51, č. 4, článok 104516. ISSN 0048-7333. DOI: 10.1016/j.respol.2022.104516
6. NEMEC, Juraj; HRUŠKOVÁ, Mária; ŠAGÁT, Vladimír a SHADRINA, Ekaterina. 2023. *The barriers to green public procurement: Analysis of four “post-socialist” countries* [online]. *International Journal of Public Administration*. s. 1–13. ISSN 0190-0692. DOI: 10.1080/01900692.2023.2245170. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01900692.2023.2245170>
7. PETRÍKOVÁ, K.; HORŇÁK, M. a ŠIROKÝ, P. 2018. *Ako šetriť životné prostredie a peniaze cez zelené verejné obstarávanie: Analýza nákladovosti zeleného verejného obstarávania troch produktových skupín* [online]. Bratislava: Inštitút environmentálnej politiky. Dostupné z: https://www.minzp.sk/files/iep/2018_01_zelene_verejne_obstaravanie.pdf

8. POUIKLI, Katerina. 2021. *Towards mandatory green public procurement (GPP) requirements under EU law* [online]. *ERA Forum*. Roč. 21, s. 479–492. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12027-020-00635-5>
9. RECKÝ, J. 2019. *Techbox: Čo je to strojové učenie, ktoré na nás všade čiha?* [online]. Dostupné z: <https://www.techbox.sk/co-je-to-stojove-ucenie-ktore-na-nas-vsade-ciha/>
10. REVEZ, A. a MULLALLY, G. 2023. *Greening procurement: Exploring evolving practices in public institutions* [online]. *Heliyon*. Roč. 9, č. 11. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0048733309001292>
11. SCHALK, M. a LANDETA, J. 2017. *Internal versus external executive coaching. Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*. Roč. 10, č. 2, s. 140–156.
12. SMEREK, L. a ĎURIAN, J. 2021. *Manažment ľudských zdrojov*. Banská Bystrica: Belianum. 294 s. ISBN 978-80-557-1892-7.
13. TKÁČ, J. a SLOBODNÍKOVÁ, M. 2020. *Zelené verejné obstarávanie v aplikačnej praxi*. Bratislava: Wolters Kluwer. 1080 s. ISBN 978-80-571-0207-6.
14. TREBUĽOVÁ, Nikola. 2025. *Zelené verejné obstarávanie v podmienkach SR* [online]. Diplomová práca. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta. 66 s. Dostupné z: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=E1578DECED3BC9A501A6488E7EAC>
15. UYARRA, E. a FLANAGAN, K. 2010. *Understanding the innovation impacts of public procurement* [online]. *European Planning Studies*. Roč. 18, č. 1, s. 123–143. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09654310903343567>
16. YIN, R. K. 2018. *Case study research and applications: Design and methods*. 6. vyd. Thousand Oaks: Sage Publications.
17. ZHENG, S.; ZHANG, X. a LI, Y. 2024. *Green public procurement and corporate environmental performance: Evidence from green procurement contracts* [online]. *Journal of Cleaner Production*. Roč. 446, článok 141406. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1059056024005707>

Prílohy

Príloha č. 1 - Tabuľka č.1 Verejné obstarávanie z hĺbkovej analýzy súťažných podkladov

Názov obce/mesta	Predmet ZVO	Kritérium ZVO	Spôsob uplatnenia ZVO
Mestská časť Bratislava - Petržalka	Obnova a modernizácia plavárne a telocvične	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Cinobaňa	Rozšírenie kapacity materskej školy	Energetická efektívnosť	Technická špecifikácia
Obec Veľké Leváre	Realizácia opatrení zvyšujúcich energetickú efektívnosť v kultúrnom dome	Energetická efektívnosť	Technická špecifikácia
Mesto Trenčín	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Energetická efektívnosť Environmentálne riadenie	Technická špecifikácia Kvalifikačné kritérium
Obec Štiavnické Bane	Adaptácia existujúceho objektu KJB ZŠ	Zníženie odpadu	Zmluvná podmienka
Obec Selce	Nová materská škola	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Rakúsy	Rozšírenie kapacít ZŠ	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Mesto Kolárovo	Zariadenie opatrovateľskej služby	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Presel'any	Obnova starej budovy obecného úradu a knižnice	Zníženie odpadu	Zmluvná podmienka
Obec Chmeľov	Zvýšenie energetickej efektívnosti a podpora OZE v ZŠ	Zníženie odpadu, environmentálne riadenie, recyklácia obsahu	Kvalifikačné kritérium Hodnotiace kritérium
Mesto Leopoldov	Rekonštrukcia kina na kultúrne centrum	Zníženie odpadu	Zmluvná podmienka

Mestská časť Bratislava- Dúbravka	Zariadenie sociálnych služieb	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Cigelfka	Nadstavba a prístavba ZŠ a MŠ	Zníženie odpadu, energetická efektívnosť	Zmluvná podmienka Technická špecifikácia
Obec Helcmanovce	Zlepšenie energetickej hospodárnosti ZŠ s MŠ	Environmentálne riadenie, ekoznačka	Kvalifikačné kritérium Technická špecifikácia
Obec Bzenica	Kanalizácia a ČOV	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Bernolákovo	Výstavba nového pavilónu ZŠ	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Mesto Púchov	Rozšírenie vodovodu a kanalizácie pre lokality Potôčky a Samoty	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Varhaňovce	Dobudovanie infraštruktúry	Environmentálne riadenie, zníženie odpadu	Kvalifikačné kritérium Zmluvná podmienka
Obec Dohňany	Vodovod Zbora II. etapa	Environmentálne riadenie	Kvalifikačné kritérium
Obec Bernolákovo	Zvýšenie energetickej efektívnosti budovy ZŠ	Zníženie odpadu, energetická efektívnosť	Zmluvná podmienka Technická špecifikácia
Obec Kvetoslavov	Modernizácia obecného úradu	Energetická efektívnosť	Technická špecifikácia
Obec Kladzany	Obnova budovy školy	Zníženie odpadu, použité materiály	Zmluvná podmienka Technická špecifikácia

Obec Streda nad Bodrogom	Zníženie energetickej náročnosti materskej školy	-	-
Obec Železná Breznica	Zateplenie budovy MŠ	-	-
Obec Sučany	Zber a likvidácia odpadu	-	-
Obec Ždaňa	Kanalizácia a ČOV	-	-
Mesto Košice	Ťahanovská vodná záhrada	-	-
Obec Hodejov	Vodovod pre obec	-	-
Mesto Tornaľa	Zníženie energetickej náročnosti budov MŠ na ul. Školskej	-	-
Mesto Košice	Revitalizácia priľahlého okolia "Starej jazdiarne" prostredníctvom budovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúry	-	-

Prameň: vlastné spracovanie na základe hĺbkovej analýzy súťažných podkladov vydaných ÚVO, 2024

Príloha č. 2 Pološtrukturovaný rozhovor: Zavádzanie zeleného obstarávania

Tento protokol je určený pre rozhovory so starostami, zamestnancami úradu, koordinátormi ZVO.

A. Kontext iniciatívy

- Kedy a prečo ste začali uvažovať o zavedení zeleného verejného obstarávania (ZVO) vo vašej obci/meste?
- Aké ciele sledujete (napr. ochrana životného prostredia, úspory energií, modernizácia správy, reputácia)?
- Aké druhy zákaziek sa najčastejšie obstarávajú – a ktoré z nich sú vhodné pre ZVO (napr. stavebné práce, energie, služby, doprava)?
- Ako by ste opísali predchádzajúce skúsenosti obce so „zelenými“ alebo environmentálnymi iniciatívami?
- Aký je objem verejného obstarávania vo vašej obci a aký podiel z toho tvoria zelené zákazky?

B. Aktéri

- Kto inicioval alebo podporil zavedenie ZVO (vedenie obce, zamestnanci úradu, poslanci, občania, štátne orgány)?
- Kto je zapojený do procesu obstarávania (útvary, referáty, externí poradcovia, dodávatelia)?
- Existuje v rámci obce koordinátor alebo pracovná skupina pre ZVO?
- Ako prebieha spolupráca medzi odbormi (napr. investičný, environmentálny, ekonomický)?
- Aká je komunikácia s dodávateľmi a ako reagujú na požiadavky ZVO?

C. Faktory ovplyvňujúce implementáciu

- Administratívna kultúra a postoj zamestnancov úradu – Ako sa pracovníci úradu stavajú k ZVO? Znalosti a kapacity – Majú zamestnanci úradu dostatočné znalosti o environmentálnych kritériách a postupoch?
- Politická podpora – Do akej miery vedenie obce/obecné zastupiteľstvo podporuje ZVO?
- Finančné a ekonomické faktory – Ako sa ZVO premietá do nákladov verejných zákaziek?
- Právne a organizačné faktory – Sú súčasné predpisy a postupy pre ZVO dostatočne jasné a prakticky uplatniteľné?

- Inštitucionálne faktory: Existujú dostatočné metodické usmernenia zo strany ministerstiev, Úradu pre verejné obstarávanie? Organizujú sa školenia?
- Spolupráca a sieťovanie – Spolupracujete s inými obcami alebo organizáciami pri ZVO?
- Postoj dodávateľov a trhu – Ako reagujú dodávatelia na „zelené“ požiadavky?
- Reputácia a komunikácia – Ako sa o ZVO komunikuje smerom k verejnosti alebo médiám?

D. Výsledky a dopady

- Aké konkrétne zelené zákazky boli realizované (napr. LED osvetlenie, úsporné budovy, elektrovozidlá)?
- Aké sú hlavné prínosy (úspory energie, menšie emisie, vyššia kvalita prostredia)?
- Ovplyvnilo ZVO dôveru občanov alebo vnímanie transparentnosti obstarávania?
- Aké sú najväčšie bariéry a ponaučenia z praxe?
- Aké zmeny by ste odporučili pre efektívnejšie uplatňovanie ZVO?

E. Záver

- Ako vidíte budúcnosť ZVO vo vašej obci?
- Aké ďalšie kroky plánujete (napr. stratégia, školenia, pilotné projekty)?